

Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?

Het aantal in Nederland overzomerende en broedende ganzen neemt al jarenlang snel toe. Deze groei is enerzijds een succes van het Nederlandse natuurbeleid. Immers, we zijn er in geslaagd een gezonde broedpopulatie van de Grauwe Gans op te bouwen nadat deze van oorsprong inheemse broedvogel aan het begin van de vorige eeuw uit ons land was verdwenen. Intensief veldwerk in 2005 bracht aan het licht dat de Nederlandse populatie tegenwoordig 25.000 broedparen omvat. Ook de Brandgans heeft zich in Nederland als broedvogel gevestigd (2005: 6.000 broedparen), na sterke uitbreiding van het broedareal in Rusland en de Oostzee. Daarnaast nemen ook andere soorten, als Kolgans, Soepgans, Canadese Gans en andere exoten toe. De toename van deze soorten leidt tot conflicten met de landbouw en met andere doelstellingen binnen het natuurbeleid. De vraag is hoe deze conflicten kunnen worden opgelost op een duurzame manier en zonder dat het voortbestaan van inheemse ganzenpopulaties in gevaar wordt gebracht. Onlangs heeft SOVON de aantallen en de verspreiding van overzomerende ganzen daarom in kaart gebracht, en de problemen en mogelijke oplossingen geïnventariseerd. Dit heeft geleid tot een omvangrijk rapport met bovenstaande titel. Het rapport is te vinden op onze website (kijk onder 'publicaties' en 'rapporten') en ook verkrijgbaar als gedrukt rapport.

De belangrijkste oorzaken van de snelle toename van overzomerende ganzen liggen in de sterk verbeterde voedselsituatie, de toename van geschikt broedhabitat, de langdurige afwezigheid van jacht en toenemende

concurrentie in de traditionele broedgebieden (bijvoorbeeld bij de Brandgans). Zonder ingrijpen zullen de populaties van met name de Grauwe Gans voorlopig verder blijven toenemen. De problemen die broedende ganzen veroorzaken zijn divers: overbegrazing van riet, eutrofiëring van voedselarme gebieden, overlast door uitwerpselen, hinderen van het verkeer en, met name, schade aan landbouwgewassen. Grauwe Ganzen veroorzaken verreweg de meeste landbouwschade, daarnaast zijn Soepganzen belangrijk en in veel mindere mate Canadese Ganzen en de Brandgans.

Het broedhabitat van ganzen ligt vaak in natuurterreinen. Het opgroeihabitat, waar de ganzenfamilies met hun kleine jongen naar toe trekken, bestaat voornamelijk uit grasland, maar soms worden ook landbouwgronden gebruikt. De beschikbare oppervlakte aan opgroeihabitat bepaalt de productie aan jongen, en daarmee de uiteindelijke omvang van de populatie. Door het beheer van deze gebieden aan te passen, ze te verkleinen of onbereikbaar te maken kan de ontwikkeling van ganzenpopulaties worden gestuurd. Het is ook mogelijk populaties van broedende ganzen op andere wijze te beperken, maar aan de verschillende maatregelen kleven voor- en nadelen. Dichtheidsafhankelijke regulatie beïnvloedt de effectiviteit van de maatregelen in belangrijke mate en maakt ingrepen in reproductie (het rapen, schudden en prikken van eieren) op populatieniveau niet effectief. Ingrijpen in de overleving (vangen, schieten) is effectiever maar om werkelijk een reductie te bereiken moeten jaarlijks enorme aantallen

ganzen worden geschoten. Grote populaties kunnen het beste met rust worden gelaten. Beleid kan daar beter worden gericht op het beperken van de schade. Een combinatie van maatregelen als aanpassing van het beheer, een andere inrichting van het landschap, het creëren van opvanggebieden voor niet-broedende vogels en het stimuleren van predatie (bijvoorbeeld door Vossen) kunnen hier helpen. In kleine geïsoleerde "probleempopulaties" kan een combinatie van duurzame maatregelen en ingrijpen in de populatiegrootte mogelijk soelaas brengen.

Nederland is een ganzenland bij uitstek, zowel in de winter als tegenwoordig ook in de zomer. Het is niet waarschijnlijk dat dit op korte termijn zal gaan veranderen. Bovendien hoort een soort als de Grauwe Gans in het Nederlandse landschap thuis. Om conflicten het hoofd te bieden moet daarom gezamenlijk worden gezocht naar duurzame oplossingen die de schade beperken maar tegelijkertijd het voortbestaan van inheemse ganzen niet in gevaar brengen. Met de gegevens en ideeën in dit rapport hopen we een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan de discussie.

Henk van der Jeugd
en Berend Voslamber

Brandganzen. Foto: Hans Gebuis
Ganzen in tarwe.
Foto: Berend Voslamber

Dobry Den
REIZEN

Lindestraat 4
2313DA Leiden
tel.: 071-5141782
info@dobryden.nl
www.dobryden.nl

Dobry Den Reizen
stimuleert duurzaam
toerisme

Vogel- en Naturreizen

Polen (i.s.m. Stichting Wólka)

2006 September: Biebrza en Bialowieza najaarsreis
2007 April: Poolse Karpaten, Uilen, Hoenders en
Spechten

Mei: Biebrza en Bialowieza, dé vogelreis
Mei: Lubelskie, nationale parken, vogelreis

Hongarije

2007 Mei: Bükk, Tisza en Hortobagy, vogelreis
Mei: Kis-Balaton, vogelreis

Overige reisprogramma's

In Polen, Tsjechië, Hongarije, Roemenië en Slovenië organiseert Dobry Den Reizen ook individuele reizen voor vogelaars, wandelaars, fietsers, kanovaarders en ouders en kinderen.

ARAGON naturreizen - Spanje

Vogelreizen naar:

Castilië
Doñana
Ebro Delta
Extremadura
Gredos
Mallorca
Picos de Europa
Pyreneeën
Tarifa

Nieuw:

Foto-digiscoping Extremadura
Roemenië, mei 2006

Vakantiehuisen
aan de zuidrand
van de Pyreneeën
voor vogelaars,
wandelaars
en families.

BROCHURE: TEL. 026 - 372 43 44

25 JAAR SPAANSE NATUUR MET KEES WOUTERSEN: WWW.ARAGONNATUUR.COM